יב: חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

שלש נשים משמשות בטוך. פי' הקונטרס מותר לשמש במוך אבל שאר נשים אסור משום השמחת זרע אע"ג דלא מיפקדה אפריה ורביה וכן משמע בנדה (דף יג. ושם) דתנן כפ' כל היד המרבה לדבוק בנשים משובחת באנשים תקלן ומפרש בגמרא משום דנשים לאו בעות הרגשה הוא משמע דאי הוו בעות הרגשה הוי אסור ומיהו מלינו לפרש דלאו בעות איסור הרגשה הוא ור"ת אומר דלפני תשמיש ודאי אסור ליתן שם מוך לתוך דרך תשמיש בכך והכי הוא כמטיל זרע על העניס ועל האבנים כשמטיל על המוך אבל אם נותנת מוך אחר תשמיש אין נראה לאסור דהאי גברא כי אורחיה משמש מידי דהוה לקטנה ואילונית דלא איתסרו בתשמיש משום דלאו בעות בנים הוא ואפילו שנתמעט אח"כ מוך לא הוה אבל אחשמחת זרע כיון דלא מיפקדה אפריה ורביה ומשמשות במוך דקתני הכא היינו לריכות לשמש במוך: **שמא** תעשה עוברה סנדל. פירש בקונטרס דכשהיא מתעברת ומחזרת ומתעברת דוחק האחד את חבירו ופוחת לוריתו והא דאמר בהמפלת (נדה דף כו.) דתין אשה מתעברת ומחזרת ומתעברת ל"ל דהיינו דוקא בן קיימא ור"ת מפרש דסנדל הוא כשהאשה מתעברת תאומים אם משמשת בלא מוך נכנס השכבת זרע בין שני הולדות ודוחק אותם ועושה את האחד סנדל וכן משמע בהמפלת (שם דף כה:) דבעיבור אחד הוי דקאמרינן ולמה הוזכר סנדל והכא תין סנדל שאין עמו ולד ומשני מי דאתיליד נקבה בהדיה ה"ג הכ"ע דאתיליד זכר בהדיה מהו דתימא הואיל ואמר רבי יאתה אשת מזרעת תחלה יולדת זכר ומדהאי זכר האי נמי זכר הוא קמ"ל אימור שניהם הזריעו בבת אחת ואם סנדל בשני עיבורים למה ה"ל למימר מדהאי זכר האי נמי זכר ולמה לי נמי למימר שניהם הזריעו בבת אחת ד): **שמא** תתעבר ותמות. ולא כעי לשנויי דנקט שמא תמות משום דאינה ולאי מתה אלא כשילדה בקטנות אבל ילדה בגדלות אע"פ שנתעברה בקטנות פעמים היה ולא משכחת חמותו ממאנת דאי ילדה בקטנות ולאי מתה ואי ילדה בגדלות שוב אינה יכולה למאן משום דברייתא דרב ביבי לא מיפלגא מידי בעיבור שנת י"ב בין ילדה בגדלות בין ילדה בקטנות ועוד לא משכחת ליה שתגרוס הלידה בקטנות מיתה אלא העיבור ועוד דמתרץ האמת כרבה בר ליואי דכל תוך הזמן היא מתה ועוברה מת: **אחר** הזמן הזה **היא** יולדה ועוברה חי. ואומר ר"י דאין לפרש אחר הזמן אחר שנת י"ב ושם ל' שערות אלא הכאת ב' שערות דא"כ מצינו תמותו ממאנת דעד רוב שנתיה יכולה למאן אם לא הכיאה ב' שערות ואפילו למאי דפסקי' התם בפ' יולת דופן (נדה דף מו.) דמוששין היכא דבעל אחר זמן דהויא ליה ספיקא דאורייתא משכחת חמותו ממאנת כגון שפירש בעל אחר זמן שאין בועל לשם קידושין דהשתא לא הויא ספיקא דאורייתא אלא כהכיאה ב' שערות אלא דאיכא דלא הכיאה ב' שערות אחר זמן וכן נמצא בירושלמי דתני טעמא דרבה בר ליואי שערות ולא בשנים: **שכבר** ילדו. ומדקאמר שכבר ילדו משמע דבלא הכיאה ב' שערות דאי איכא שערות כי לא ילדה נמי נפקא מתותה קטנות ואילונית ע"י שערות ואי"כ איכא קטנה דמעברא ולא מתה ולא"ת מאי ס"ד דמקשה תקשה בריתא דרבה בר שמואל גופיה דכיון דבלא הכיאה ב' שערות אאיי כי ילדה מאי הוי מ"מ תמאן ומאי"ל דבשר המקשה דאע"ג דבקטנה אייר לית בה מיאון מדרבנן לפי שנראית גדולה ובבוריס העולם שהכיאה ב' שערות ולא פריך אלא לרבה בר ליואי דוקא דאמר דליכא קטנה דמעברא ולא מתה אבל לברייתא דרב ביבי לא קשיא מידי דאע"ג דקתני שנת תמות דמשמע דאיכא קטנה דמעברא ולא מתה מ"מ לא מצינו תמותו ממאנת שהלידה מוצעתה מלמאן אע"פ שהיא קטנה כדפרישית אבל אין לפרש דאמקשה נמאי ליה ברייתא גופא דמסיק אדעתיה שפיר לידה הרי הוא כסימנים ולכך אינה יכולה למאן ולא פריך אלא לרבה בר ליואי ומשני דבנים הרי הן כסימנים משום העיבור כמו שאפרש דא"כ הל"ל בהדיא דמעיבור כיון דמעיבור נמי אסיק אדעתיה לידה הרי היא כסימנים: **הרי** הם כסימנים. פי' משום העיבור ושפיר תני רב ביבי שנת תמות דבשנת י"ב פעמים היה אפי' לרבה בר ליואי ולא היתה גדולה משום הריון ואע"פ דקי"ל בנדה דתוך הזמן כלפני הזמן ולא הויא גדולה בהכיאה שערות בשנת י"ב מ"מ עיבור בנים בני קיימא תוך הזמן כסימנים אחר הזמן והא דקאמר רבה בר ליואי תוך הזמן היא מתה ועוברה מת לא קאי אשנת י"ב דלא פעמים היה כשהיא גדולה בשעת ההריון כדפרישית אלא ה"פ דמלאת קודם הזמן פי' קודם שנה שלאפי גדלות תוך הזמן היינו תוך שנה שלאפי גדלות אחר זמן היינו אחר שגדלה כדפי' ר"י בתחלת הסוגיא: **דאפי'** ר' יהודה דאמר כו'. משום דבעי לאוקמי מתני' כר"י דלא מצינו תמותו ממאנת קאמר הכי וא"ת אמאי קאמר דעדיפי מכסימנים אפי' לא הוי משעת עיבור אלא כסימנים לא מצינו תמותו ממאנת לר' יהודה דמשעת עיבור עד הלידה יש זמן מרובה יותר ממה שיש מהכאת שערות עד שיהיה השחור ומיהו למ"ד התם דרבי שחור היינו עד שיקיפו השערות משפה אל שפה אפשר שריבוי השחור מאחר יותר מזמן עיבור עד שעת לידה אבל למ"ד שערות שוכבות ונראה כמו שריבה השחור קשיא ונראה דאם הכיאה שערות ונשרו יכולה למאן אפילו אם הכיאה כדי ריבוי שחור דאין הזמן גורם אלא ריבוי שחור ממש בעינן שהכיאה גדולה לכל ע"י כך וא"ת אכתי אלא בנים עדיפי מסימנים מיתוקמא מתני' שפיר כר"י דהא מודה רבי יהודה כשבעל אחר גדלות דאינה יכולה למאן כדאמר בפ' בא סימן (נדה דף נב.) וחשת החמותו שנבעלה בגדלות כשתעברה דבנים הרי הם כסימנים משעת ההריון תריך דאי אלא בנים עדיפי מסימנים משכחת חמותו ממאנת כגון שעיברה בתמבטי או שבעל בפירוש אלא לשם קידושין:

רכ

א) הלכתא צרת אילונית מותרת ואפי' הביר בה ואפילו צרת בתו אילונית ואלא הא דקתני שנמצאו תני שהיו כי אתא רבין אמר ר' יוחנן אחת צרת ממאנת ואחת צרת אילונית ואחת צרת מחזיר גרושתו כולן מותרות ב) תני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ושמא תמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול בנה וימות ואיזו היא קטנה מבת י"א שנה ויום אחד עד י"ב שנה ויום אחד פחות מכאן ויתר על כן משמשת כדרכה והולכת דברי ר"מ וחכ"א אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר ג) שומר פתאים ה' מדקאמר שמא תתעבר ושמא תמות מכלל דאיכא קטנה דמיעברא ולא מתה א"כ מצינו חמותו ממאנת ותנן אי אתה יכול לומר בחמותו ואם חמותו ואם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו אימא שמא תתעבר ותמות דאמר רבה בר ליואי גבול יש לה קודם הזמן הזה אינה מתעברת כל עיקר תוך הזמן הזה היא מתה ועוברה מת לאחר זמן הזה היא חיה ועוברה חי איני והא תני רבה בר שמואל אי אתה יכול לומר בחמותו ואם חמותו ואם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו שכבר ילדו אלא לעולם שמא תתעבר ושמא תמות ואלא קשיא הך אמר רב ספרא ד) בנים הרי הם כסימנים ואית דאמרי בנים עדיפי מסימנים למאי נפקא מינה דאפילו לרבי יהודה דאמר ה) עד שיהיה השחור בבנים מודה ורב

מן

מסורת הש"ס

ב) כתובות לט. לקמן ק: נדה מה. נדרים לו: [תוס' נדה ס"ק]. ג) כתובות לו. ס"ב קט. נדה נב. תולין כו:. ד) ל"ל אחיי [וע"ר רש"ש]. ה) [ועי' תוס' נדה כה: ד"ה קמ"ל].

תורה אור השלם

ו) שמר פתאים יי דלותי ולי יהושיע:

תהלים קטו ו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואחיו היא קטנה הרמ"ה:

מוסף רש"י

משמשות במוך. מותרות לשמש, ליתן מוך באותו מקום שלא יתעברו (לקמן ק:) ותיגן כמשמיתות זרע (כתובות לט:) אי: מקנתן הוה לשמש כמוך שלא יתעברו (נדה מה.), שמא תעשה עוברה סנדל. עוכר שני דוחק את הראשון ודוחק לוריתו (לקמן ק:) שאם תתעבר עוכר שני, פוחת הנני את לוריתו הראשון ודוחק לסנדל שהיו דנ בנים (כתובות לט:) אי: כשמתעברת תאומים פעמים שאחד דוחק את חבירו ופוחת את לוריתו כלומרינן אין סנדל שאין עמו ולד (נדה מה.), שמא תגמול את בנה. תפריש את בנה מלהניק מחמת עיבורה (שם) מפני שהחלב נעכר כשמתעברת ואינו טוב לינק וחצטרך להעמיקו שני ויתמת (כתובות לט:), ואיזו היא קטנה. שמתעברת ומתה (לקמן ק:), פחות מכאן. מכת י"ג שנה משמשת כדרכה לפי שלא מתעבר (כתובות לט:) אי: אינה ליכה לשמש כמוך דודאי לא תתעבר (נדה מו.), ויתר על כן. על כת י"ב שנה משמשת כדרכה שאם תתעבר לא תמות (כתובות לט:), עד שיהיה השחור. שיקף אותו מקום כשער ומשכת נדה (נב:) מפרש לא שיהיה ממש אלא שיהו שני שערות אחיות שוכבות ונראה כמו שיהיה השחור (חולין כז:).

תוס' חד מקמאי (המשך)

ה"ל כסימנים אישתמה דבשעת לידה הרי היא בוגרת שהרי אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים וא"כ מאי קא מבעיא ליה יש בוגרות בקבר והרי קודם שמתה היתה בוגרת. מ"מ לא מפרשה מילתא דרב זביד לדעת הרב אלפס אלא כדפרישי' וכן נראה שפירש הראב"ד ז"ל ואיכא לעיוני דרב זביד נופיה אם בדקוה קודם לידה ולא הביאה ולאחר לידה ולא הביאה אי אמרינן דבהדיא פורתא דבשעת לידה הביאה סימנין ונשרו ומיהו אליבא דהלכו דתרשיש שמא נשרו אפי' בלא בנים כ"ש בבנים. אלא ולמ"ד אין חרשיש בעלמא הבא משום עצר לידה חרשיש שמא בהדיא פורתא הביאה סימנים ונשרו ראלת"ד למ"ד אין חרשיש שמא נשרו מצינו. ושמא אם בדיקא קודם לידה ולאחר לידה ולא הביאה. ואי אמרינן אין בנים בלא סימן לגבי חליצה דלמא לגבי מיאון אמרינן לחומרא שאינה ממאנת אבל לקולא שלא תחלוץ לא. ומסתברא מדקאמר חייישינן אלמא לחומרא קאמר שלא תמאן ולא לקולא שתחלוץ כדאמרינן בפ' יוצא דופן מכלל דלמ"ד חייישינן חלצי' ודאי חייישינן בעלמא קא': כי אתא רבין אר"י א' צרת מיאונית ואי' צרת אילונית ואי' צרת מעברא ודכא אסיק' שמא תתעבר ושמא המות רקשיין אהדדי ולמאי דפרישי' איכא למימר (דהתם איכא למימר) דהתם אליבא דרב זביד קא פריך דס"ל שמא תתעבר ותמות דקטנה לא מעברא ואיכא לפרושי נמי דהא"ר דס' (אלו) נערות דאליבא דרבנן קא פריך דאמר אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת וס"ל לרבנן דקטנה לא מעברא. א"נ אליבא דרב ספרא ודהכי קאמר בנים הרי הן כסימנים בשעת עבורה קאמר להכי פריך ליה התם כיון דבשעת עבורה

ו) נראה דל"ל אבל למ"ד וכו' ונשרו לאלתר מצינו לומר אם בדיקוה אין חוששין שמא נשרו ועוד אינה לעניני מי אמרינן אין בנים בלא סימן לגבי חליצה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com